

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

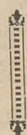
REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Partea succesorală a părintelui supraviețuitor în concurs cu colateralii privilegiați și rezerva sa de d-l Minei, doctor în drept, doctor în științele politice și economice.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Pr. Lăcureanu cu Matei D. Ciogolanu și alții. — *Secțiunea II*: Ecaterina Dumitrescu cu Nicolae Dumitrescu.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Th. Ioan cu Dr. C. D. Severeanu.

Partea succesorală a părintelui supraviețuitor în concurs cu colateralii privilegiați și rezerva sa

Autorii noștri admit, în mod curent, că partea succesorală a părintelui, care vine la moștenirea copilului său, în concurs cu colateralii privilegiați, este de un sfert din moștenire și că rezerva sa este egală cu această parte succesorală.

Acest sistem se bazează pe art. 673 cod. civil, traducere fidelă a art. 751 cod. Napoleon; el nu ține însă seamă de art. 843 cod. civil, în care legiuitorul nostru, modificând art. 915 cod. Napoleon, a dat o altă soluție.

În adevăr, art. 673, în materie de succesiune, decide că, dacă, la moartea unei persoane vin la moștenirea sa, unul sau amândoi părinții săi, în concurs cu frați, surori, ori descendenți ai acestora, fiecare din părinți ia câte un sfert din masa succesorală, iar colateralii privilegiați împart între dânșii jumătatea sau cele trei sferturi ce mai rămân, după

cum amândoi părinții sau numai unul din ei au venit la moștenire.

Art. 843, însă, fixează la jumătate din moștenire rezerva cuvenită părinților, chiar atunci când numai unul din ei vine la succesiune. În acest din urmă caz, rezerva părintelui supraviețuitor ar fi prin urmare de jumătate din succesiune, pe când art. 673 nu îl chiamă, *ab intestat*, decât la un sfert din moștenire; cu alte cuvinte, rezerva sa ar fi mai mare decât partea sa *ab intestat*, ceea ce e imposibil, căci rezerva este *pars hereditatis* și partea nu poate fi mai mare decât întregul.

Contradicția între aceste două articole este evidentă. Doctrina noastră dă preferință articolului 673, decidând că atât partea succesorală, cât și rezerva părintelui supraviețuitor, este de un sfert din moștenire, întocmai ca în legea franceză.

Chiar dacă chestiunea nu s'ar pune, decât așa cum am arătat-o până aici și n'ar fi mai complicată, după cum vom vedea în curând, sistemul doctrinei noastre ar putea fi totuși criticat, din două puncte de vedere:

a) Art. 843 fiind posterior, s'ar putea susține că el modifică art. 673, că el este acela care trebuie să fie preferat.

b) În art. 843 legiuitorul român și-a manifestat clar dorința de a schimba sistemul francez, pe când în art. 673 el a copiat pur și simplu art. 751 din codul Napoleon. Este mai natural a se susține, că nemo-dificarea acestui articol este datorită unei scăpări

din vedere, decât a se admite, cum face doctrina noastră, că modificarea ce a suferit art. 915 cod. Napoleon (843 român), a fost făcută fără nici o intenție.

Jurisprudența noastră a adoptat cu totul un alt sistem; acela de a concilia aceste două texte, susținând că ele se ocupă de două cazuri diferite.

După unele hotărâri (tribunalul R.-Sărat. *Dreptul*, 1882—3, p. 161, 424. Cas. *Buletin*. 1883, p. 1068; Cas. I, *Dreptul*, 1911, p. 644), diferența ar rezulta din aceea că art. 673 se aplică moștenirii *ab intestat*, pe când art. 843 se referă la cazul în care defunctul a lăsat testament. Nu vedem, însă, de ce partea succesorală a părintelui ar fi mai mare într'un caz, decât în celalt.

După alte hotărâri (Cas. I, *Buletin*, 1893, p. 303; Curtea Galați, I, *Dreptul*, 1912, p. 438), rezerva de jumătate a art. 843 poate fi invocată de părinte, numai atunci când el vine la moștenire în concurs cu persoane străine de familia defunctului; în fața colateralilor privilegiați, rezerva sa e numai de un sfert, conform cu art. 673. Tribunalele noastre fac astfel o distincție, care nu există nicăeri în lege; în afară de aceasta, ele fac să depindă quantumul rezervei părintelui supraviețuitor, de bunul plac al colateralilor privilegiați, care acceptând ori repudiând moștenirea, pot face ca libertățile făcute de defunct să fie reduse sau să rămâe valabile. Ei pot, de conveniență cu părintele supraviețuitor, să refuze moștenirea, pentru ca acesta să joată invocă rezerva de jumătate.

Acest sistem este respins de d-l C. Năcu (*Codul Civil Român*, II, p. 317—18), care arată că în acest chip: «sau frații și surorile vor profita de sfertul, cu care părintele supraviețuitor reduce libertățile..... și atunci frații și surorile, fără să fie rezervatari, profită de o reducere, în mod indirect; sau părintele supraviețuitor oprește întreaga jumătate și atunci... el deține ceea ce se cuvine fraților și surorilor».

După cum vedem, soluțiile date, fie de autori, fie de tribunale, nu sunt satisfăcătoare. De altminteri, până acum chestiunea aceasta nu a fost pusă în modul în care trebuie. Toată lumea, sub influența dreptului francez, a admis fără discuție că partea succesorală a părintelui supraviețuitor este de un sfert. Ori tocmai acest lucru, primit ca sigur de autori și de judecători, ni se pare foarte contestabil.

Intr'adevăr, este logic ca, atunci când vrem să știm care e partea succesorală a părintelui supraviețuitor, să cătăm răspunsul în secțiunea IV, a capitoului III din titlul succesiunilor, secțiune intitulată «Despre succesiunile deferite ascendenților».

Ori, în această secțiune, găsim un articol 671, care decide că: «dacă tatăl și mama unei persoane moarte fără descendenți, i-au supraviețuit, lăsând acea persoană frați, surori, sau descendenți ai acestora, succesiunea se divide în două porțiuni egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei și se împarte de o potrivă între dânsii».

Articolele franceze corespunzătoare acestui text (748 și 749 c. Nap.), adaogă în mod formal că dacă numai unul din părinți vine la succesiune, sfertul său nu se mărește cu sfertul celuilalt, care nu a devenit moștenitor, că acest din urmă sfert se cuvine fraților și surorilor. La noi însă, art. 671 nu spune nimic asemănător și atunci, conform regulilor elementare, în materie de drept de accrescență, partea părintelui care nu vine la moștenire, trebuie să mărească pe aceea a cochematului său, adică partea celuilalt părinte, care va fi astfel, în acest caz, de jumătate din moștenire.

Autorii noștrii dau însă tot soluția din dreptul francez, fondându-și opinia pe art. 673 cod. civil, copie fidelă a art. 751 cod. Napolcon, articol care reproduce astfel sistemul francez, sistem cu totul deosibit de acela al art. 671 cod. civil. În fața contradicției între aceste două articole, ei trec sub tăcere art. 671, ca și cum nu ar exista și preferă sistemul art. 673, care figurează în codul civil. sub titlul: «despre succesiunile colaterale». Singur d-l D. Alexandresco (Tomul III, Partea II, pag. 148, nota 1) face articolului 671 cinstea de a se ocupa de dânsul într'o notă, în care recunoaște că: «după cum textul e redactat, s'ar părea că averea trebuie să se împartă în două părți, din care una să se subîmpartă între ambii părinți, așa cum se împarte și cealaltă între frați». Imediat însă adaogă că aceasta nu e adevărat pentru că art. 673 decide altfel. Cum însă d-sa simte că, din cauza diverginței acestor două texte, chestiunea ar putea fi controversată, se grăbește a-și motiva soluția, citând în acelaș sens..... autori francezi, care comentează codul lor, în care după cum vom vedea, textele sunt cu totul deosebite de cele din codul nostru civil.

Iată modul, în care autorii noștri scapă de această controversă; ei au scăpat însă de Scylla, pentru a cădea în Charybda! În adevăr, ajunși la rezerva ascendentului, ei se lovesc de art. 843, care fixează această rezervă la jumătate din succesiune, chiar dacă numai unul din părți a devenit moștenitor. Acest articol 843 este în perfectă concordanță cu art. 671 cod. civil, pe care autorii noștri îl trec sub tăcere; el nu se potrivește de loc cu art. 673, pe care dâșii îl pun înainte. Fixând deci partea succesorală a ascendentului la un sfert, doctrina română se găsește în fața unui text precis, care fixează rezerva acestui ascendent la jumătate din moștenire.

Acest sistem ar fi însă o monstruoasă juridică, de oarece partea nu poate fi mai mare decât întregul. Doctrina noastră este deci forțată, după ce a ignorat art. 671, să ignoreze și art. 843 și să decidă, în contra acestui text categoric, că dacă numai unul din părți vine la succesiune, rezerva sa nu e decât de un sfert.

Vedem prin urmare, că inconvenientele acestui sistem sunt mai numeroase, decât o cred autorii, pentru care controversa se circumscrie între articolele 673 și 843. I se poate reproșa:

a) Că preferă articolul 673, în care legiuitorul nostru a copiat, probabil din nebagare de seamă, pe cel francez, față de două articole (671 și 843), cu ocazia redactării cărora, el a manifestat în mod clar dorința de a abandona sistemul francez.

b) Că preferă un articol, care se ocupă de succesorii colaterali, față de două articole, care se ocupă de partea de moștenire a ascendentului și de rezerva sa, atunci când e vorba de a fixa această parte și această rezervă. Aceasta e însă în absolută contradicție cu regula elementară de interpretare, după care textul ce se găsește în titlul ce tratează anume *ex professo*, despre o materie (*argumentum ex hoc titulo*), trebuie să aibă precădere înaintea textului, care nu se găsește *in sedio materiae*, ci în alte titluri (*lex fugitiva*).

c) Sistemul admis de doctrina română nu suprimă contradicția între articolele 671 și 673, decât pentru a crea o altă controversă între articolele 673 și 843.

d) În fine acest sistem nu ține seamă nici de principiul reciprocității (Vezi Trib. R.-Sărat, 9 sept. 1880,

în *Dreptul*, 1882—3, p. 161), nici de spiritul vechiului nostru drept, în care legitima ascendentului creștea mai mare, sau cel puțin egală cu legitima descendentului.

În codul Caragea, părinții sunt chemați la succesiune numai în lipsă de descendenți (Partea IV, cap. III, art. 18 și art. 29 al. 2). Art. 33, însă, îi pune pe același plan cu descendenții, în ce privește porțiunea din moștenire pe care testatorul este obligat să le-o lase: $\frac{1}{2}$ dacă e un singur moștenitor, fie ascendent, fie descendent; $\frac{2}{3}$ dacă sunt doi; $\frac{3}{4}$ dacă sunt trei. Partea fiecărui descendent variază, deci, după numărul lor; maximum este de $\frac{1}{2}$, minimum poate fi foarte scoborât, dacă testatorul a lăsat mulți copii. Partea fiecărui ascendent este de $\frac{1}{2}$, dacă e singur, sau de $\frac{1}{3}$, dacă vine în concurs cu cel alt părinte; sub $\frac{1}{3}$ ea nu se poate scobori, căci nimeni nu poate avea mai mult de doi părinți.

Codul Calimach acordă fiilor o legitimă de o treime din partea lor ab intestat, dacă sunt cel mult patru, de o jumătate din partea ab intestat, dacă sunt mai mulți (art. 968). Partea fiecăruia este deci de $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{12}$, etc., din moștenire, după numărul copiilor. Legitima părinților este fixată la $\frac{1}{3}$ din avere; ea este deci egală cu maximum legitimei unui descendent.

Față cu aceste dispoziții ale dreptului nostru vechi, codul Napoleon, care fixa rezerva părintelui la un sfert din moștenire, atunci când rezerva descendentului putea fi de o jumătate din masa succesorală, a părut prea defavorabil pentru ascendent și legiuitorul nostru a voit să-l modifice, măbind rezerva și partea ab intestat a părintelui la $\frac{1}{2}$ din moștenire, chiar în cazul când numai unul din părinți vine la moștenire. Această intenție reiese clar din compararea codului Napoleon cu al nostru și din examinarea modificărilor pe care legiuitorul nostru le-a adus textelor franceze.

În codul Napoleon avem asupra chestiunii ce ne preocupă trei grupe de texte:

a) În cartea III, titlul I, cap. IV, sec. IV, sub titulatura „*Des successions déjéréés aux ascendans*“, avem articolele 748 și 749.

b) În secțiunea următoare, sec. V, sub titlul „*Des successions collatérales*“, avem art. 751.

c) În fine, în cartea III, titlul II, cap. III, avem art. 915.

Art. 748 francez pune principiul că, în caz de concurs între părinți și colaterali privilegiați, succesiunea se divide în două părți egale : jumătate părinților, jumătate fraților și surorilor.

De oarece însă, în conformitate cu principiile de drept, dacă legiuitorul francez s'ar fi mărginit a spune numai atât, ar fi urmat că, dacă unul din părinți nu ar deveni moștenitor, partea lui accrește partea celuilalt părinte, care ar dobândi astfel jumătate din succesiune și, cum legiuitorul francez nu a voit aceasta, el spune clar și precis, în articolul următor 749, că partea părintelui, care nu devine moștenitor, va merge fraților, surorilor și reprezentanților lor.

Art. 751, în materie de succesiune colaterală, confirmă sistemul acesta, repetând sub o altă formă, ceea ce spuneau deja art. 748 și 749.

În fine, art. 915 (actualmente 914) fixează rezerva ascendenților la un sfert pentru fiecare din liniile paternă sau maternă (În Franța toți ascendenții sunt rezervatari).

Să vedem acum ce a făcut legiuitorul român, cu aceste texte.

a) El a modificat sistemul articolelor 748—9, înlocuindu-le cu art. 671 român, care decide că : „succesiunea se divide în două părți egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei“ și cum acest articol se mărginește a spune numai atât, trebuie, conform principiilor generale, să admitem că partea părintelui, care nu devine moștenitor, mărește partea celuilalt părinte.

b) Legiuitorul nostru a modificat în același sens art. 915 francez, fixând, în art. 843 român, rezerva părintelui la jumătate, chiar dacă unul singur din părinți devine moștenitor.

c) Art. 751 francez, devenit art. 673 român, a rămas însă neatins ; legiuitorul nostru a reprodus întocmai articolul francez. Aceasta nu se poate datori decât unei scăpări din vedere.

Noi credem, că legiuitorul nostru reprodusese la început art. 748, 749 și 751 fără modificări ; în urmă, când a ajuns la art. 915 (843 român), s'a decis, sub influența vechiului nostru drept, să mărească rezerva ascendentului și a modificat în acest sens articolul francez.

Apoi, gândindu-se că și partea succesorală a ascendentului trebuie modificată, legiuitorul s'a întors

îndărăt și, cătând în secțiunea care se ocupă de „succesiunile deferite ascendenților“, dânsul a modificat art. 748 și 749. El a uitat că în secțiunea „despre succesiunile colaterale“ este un articol 751, (673 român) care e o simplă repetare a susnumitelor articole. Aceasta este, după noi, cauza pentru care art. 673 continuă a reproduce sistemul francez, pe care legiuitorul român voise să-l abandoneze.

Legiuitorul nostru a modificat deci, sub influența vechiului drept românesc, atât partea succesorală ab intestat, cât și rezerva părintelui supraviețuitor, care vine la succesiune, în concurs cu colaterali privilegiați, fixându-le, în mod invariabil, la jumătate din succesiune, fie că unul singur, fie că amândoi părinți supraviețuiesc. Art. 671 este categoric, în acest sens, pentru partea succesorală ; art. 843 este încă și mai categoric pentru rezervă. Cât despre art. 673, el nu trebuie ținut în seamă, de oarece, dacă nu a fost modificat, aceasta se datorește unei scăpări din vedere.

Sistemul nostru este, credem, preferabil celui adoptat, în mod curent, de doctrina noastră.

a) El explică supraviețuirea, în codul nostru, a articolului 673, care reproduce sistemul francez, pe când cu sistemul doctrinei noastre, art. 671 este o inadvertență a legiuitorului, iar art. 843 cu totul inexplicabil.

b) El se bazează pe voința manifestată de legiuitorul nostru, prin modificarea art. 748, 749 și 915 din codul Napoleon, voință de care nu se ține seamă în opinia dominantă.

c) El se bazează pe regulile de interpretare generalmente admise, după care trebuie să preferăm un text, care e situat la sediul materiei, față de o *lex fugitiva*, care nu se găsește la locul său.

d) El e în concordanță cu vechiul nostru drept. Rațional, juridicește și istoricește, sistemul nostru este deci preferabil doctrinei admise în mod curent.

V. Minei

Doctor în Drept,

Doctor în științele politice și economice.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 14 Ianuarie 1914

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Pr. D. Lăcureanu cu Matei D. Ciogoianu și alții

HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI. — ERORI MATERIALE. — RECTIFICARE. — VĂDUVĂ SĂRACĂ. — DREPTUL EI ÎN AVEREA SOȚULUI DECEDAT. — DREPTUL DE MOȘTENIRE. — ART. 684 C. CIV.

1° Erorile materiale ce se fac în dispozitivul unei hotărâri, se pot rectifica după o simplă cerere adresată instanței care a pronunțat hotărârea, iar nu pe calea unei cereri de anulare cum este recursul în casațieune.

2° Din dispozițiunile art. 684 cod. civil, rezultă că dreptul văduvei în averea soțului său defunct este un adevărat drept de moștenire, subordonat numai condițiuni ca văduva să fie săracă la epoca deschiderii succesiunii când ia naștere acest drept.

No. 21. — Respins recursul făcut de Pr. D. Lăcureanu, contra sentinței No. 1102 din 1907, a tribunalului Argeș, în proces cu Matei D. Ciogoianu și alții.

S'au ascultat: d-l avocat T. Constant, din partea recurentului, în desvoltarea motivelor de recurs; d-l avocat Măleanu, pentru intimat, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Tribunalul prin sentința de față No. 1102 din 1907, îmi respinge opoziția ce zice că ași fi făcut-o în contra sentinții No. 798 din 1907, pe când eu am făcut opoziție în contra sentinții No. 768 din 1907, deci eroare esențială de fapt».

Având în vedere că prin considerentele și procesul-verbal al sentinței No. 1102 din 1907, se menționează sentința No. 768 din 1907, prin care i s'a respins ca nesusținut apelul contra cărții de judecată No. 373 din 1904, a judecătoriei ocolului Topolog; că, prin urmare greșit declară tribunalul prin dispozitiv că a respins opoziția făcută contra sentinții cu No. 798 din 1907;

Considerând că, erorile materiale ce se fac în dispozitivul unei hotărâri se pot rectifica după o simplă cerere adresată instanței care a pronunțat hotărârea, iar nu pe calea unei cereri de anulare cum este recursul în casațieune;

Că, de altfel, chiar dacă prin imposibil s'ar admite că o eroare materială poate forma obiectul unei cereri de anulare, totuși motivul de recurs este neîntemeiat întrucât recurentul nu dovedește prejudiciul ce ar suferi din faptul că în dispozitivul sentinții

s'a trecut numărul 798 ca număr al sentinții opozată, atunci când din considerentele aceleiaș sentințe se constată neîndoios că adevăratul număr este 768;

Asupra motivului II și III de casare:

II. «Omisiune din partea tribunalului de a se pronunța asupra primului motiv susținut de mine, de oarece eu am susținut înaintea tribunalului că reclamantii și în special Voica Radu Cigoeanu nu au nici un interes să-mi anuleze partajul ce am cerut, de oarece eu nu am cerut executarea hotărârilor câștigate și nu puteau ști d-lor dacă voi uza de acele hotărâri; așa că Voica R. Cigoianu dacă e săracă, trebuie să-și valorizeze drepturile pe cale de acțiune în partajiu, iar nu pe această cale.

III. «Femeia săracă nu poate să ceară anularea partajului făcut între moștenitori, de oarece ea nu are decât un drept de creanță pe care să și-l valorizeze».

Având în vedere că, se constată că murind Radu Cigoeanu din comuna Alimănești-Ciofrăngeni, a lăsat ca moștenitori mai mulți nepoți dintr'un frate și o soră, cum și pe soția sa Voica; că, recurentul Dumitru Pr. D. Lăcureanu, în calitate de cesionar al drepturilor unora din rudele colaterale din această succesiune, a cerut împărțirea succesiunii între dânsul și ceilalți colaterali fără a chema la împărțeală și pe soția lui decujus, împărțeală care a fost făcută prin cartea de judecată No. 1039 din 1903, a judecătoriei ocolului Topolog; că, împărțeala fiind rămasă definitivă, văduva Voica a cerut aceleiași judecătorii să o anuleze că fiind făcută fără participarea sa, în calitate de comoștenitoare cu ceilalți colaterali, cerere care a fost admisă de judecătorie prin cartea de judecată No. 373 din 1904;

Că, în contra acestei cărți de judecată, recurentul făcând apel și apoi opoziție, Tribunalul prin sentința supusă recursului, după ce stabilește în fapt că reclamanta Voica este văduva lui decujus și era săracă la epoca deschiderii succesiunii, iar în drept, că soția are un drept de moștenire iar nu de creanță în succesiunea soțului său predecedat, a confirmat cartea de judecată apelată prin care s'a anulat împărțeala efectuată, prin cartea de judecată No. 1039 din 1903, între moștenitorii colaterali fără participarea văduvei lui decujus;

Considerând că, din dispozițiunile art. 684 c. civ. rezultă că dreptul văduvei în averea soțului ei defunct este un adevărat drept de moștenire, subordonat numai condițiunei ca văduva să fie săracă la epoca deschiderii succesiunii, când ia naștere acest drept; că, prin urmare, bine a judecat tribunalul când a anulat împărțeala făcută numai între moștenitorii colaterali fără ca la acea împărțeală să participe și văduva săracă a lui decujus;

Că, în ce privește susținerea recurentului că văduva

trebuie mai întâi să-și valorifice dreptul său pe calea unei acțiuni în împărțeală și apoi să ceară anularea împărțelei făcută în absența sa, un asemenea mijloc de apărare nu a fost propus la instanța de fond și deci nu poate fi cercetat pentru prima oară în cașăiune;

Că, așa dar, recursul este întemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA II

Audiența dela 10 Februarie 1914

Președința d-lui M. Iulian, președinte

Ecaterina Dumitrescu cu Nicolae Dumitrescu

IPOTECĂ. — CREDITOR IPOTECAR. — IMOBIL IPOTECAT. — TERȚIU DEȚINĂTOR. — EXECUTARE SILITĂ. — URMĂRIRE IMOBILIARĂ. — DREPT DE SUITĂ. — ART. 1791 COD. CIVIL ART. 378 PR. CIVILĂ.

Creditorii ipotecari având asupra imobilului ipotecat un drept real, care nu poate fi întru nimic modificat prin schimbarea proprietarului, pot urmări acel imobil în mâna oricui ar trece și pot cere punerea lui în vânzare, după facerea comandamentului, fără ca să fie ținuți să exercite în prealabil o acțiune în justiție contra terțului detentor, pentru a cere față de acesta plata creanței sau recunoașterea ipotecei.

No. 38. — Casată, după recursul făcut de Ecaterina Dumitrescu, decizia No. 192 din 1913, a Curței de apel din București, secțiunea I, în proces cu Nicolae Dumitrescu și alții.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier G. Buzdugan.

S'au ascultat d-l avocat Priboi, pentru recurentă, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat C. C. Anastasiu, pentru intimat, în combateri.

D-l procuror M. Vidrașcu, în concluziuni pentru admiterea recursului.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare :

I. «Greșită interpretare a art. 378 din procedura civilă, și exces de putere. Curtea de apel deși constată că, eu Ecaterina Dumitrescu, am obținut o sentință definitivă, și prin urmare un titlu executor contra moștenitorilor defunctului G. Lazarovici, pentru 2/8 părți din dota de 14.152 lei, ce acesta datora defunctei Leanca G. Lazarovici, care creanță este garantată printr'o inscripțiune legală asupra imobilului lui Nae Dumitrescu, totuși printr'o greșită interpretare a art. 378 pr. civilă, îmi refuză dreptul de a scoate în vânzare imobilul grevat de inscripțiunea ipotecară, confundând două noțiuni distincte de drept, titlul executor cu inscripțiunea legală, și voind ca din termenii art. 378, să tragă o concluziune în sensul că, atunci când o ipotecă legală grevează un imobil, trebuie pentru a putea scoate în vânzare acel imobil să am titlu executor contra deținăto-

rului. Această interpretare eronată nu rezultă din art. 378 pr. civilă, din contra ea contrazice principiul că o ipotecă, fie convențională, fie legală, dă dreptul de a urmări imobilul în mâinile oricărui terțiu deținător, indiferent dacă titlul executor este contra actualului sau fostului detentor, întrucât imobilul este garanția specială a creanței a cărei executare o fac.

«Curtea comite un exces de putere, prin greșita interpretare a suscitului articol, când îmi refuză a urmări imobilul lui Nicolae Dumitrescu, grevat de ipoteca legală.

II. «Violarea art. 1746 și 1790 cod. civil și următori. Curtea deși recunoaște că ipoteca legală ca și cea convențională dă dreptul creditorului ipotecar de a urmări imobilul în mâna oricărui detentor, violează textele de lege susarătate, când zice că, pe lângă inscripțiunea ipotecară, trebuie să am titlu executor contra detentorului imobilului, căci adaogă o dispozițiune nouă la art. 1746 cod. civil, interpretare greșită. Întrucât știut este că codul de procedură civilă nu poate să schimbe nimic din cele înscrise în codul civil, ci el regulează numai modul cum se fac urmărirea în baza drepturilor din codul civil.

«Curtea argumentând în acest fel, anihilează dreptul de suită care îl are orice creditor ipotecar.

«Astfel fiind, Curtea numai cu violarea textelor de lege susarătate, mi-a respins apelul».

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că recurenta Ecaterina Dumitrescu, obținând sentința definitivă No. 292 din 1910, a tribunalului Prahova, secțiunea I, prin care moștenitorii defunctului G. Lăzăroiu, sunt obligați să-i plătească 2/8 din suma de 14.152 lei, ce reprezintă creanța dotală a defunctei Leanca Lăzăroiu, asigurată printr'o inscripțiune legală în averea imobilă a soțului său G. Lăzăroiu, a pus în urmărire averea lui Nicolae Dumitrescu, intimat în recurs, în calitate de deținător al aversei grevate de acea inscripțiune legală, în contra acestei urmăriri s'a făcut contestațiune de către intimatul N. Dumitrescu, care fost admisă de ambele instanțe de fond;

Considerând că Curtea de apel, pentru a admite contestațiunea, motivează că, după art. 378 pr. civilă, nici o urmărire nu poate avea loc decât în virtutea unui titlu executor care, potrivit art. 375 pr. civilă, nu poate fi pus decât pe o sentință judecătorească, ori pe un act autentic, cum ar fi un act de ipotecă convențional conform art. 20 din legea autenticărei, că, deci o simplă inscripțiune ipotecară legală nu poate servi de baza unei urmăriri silite, până ce nu se va constată judecătorește pretențiunile izvorâte dintr'ansa față de deținătorul imobilului;

Considerând că creditorii ipotecari, având asupra

imobilului supus ipotecei un drept real, care nu poate fi în nimic modificat prin schimbarea proprietarului, dânsii sunt autorizați a urmări acel imobil în mâna oricui ar trece și a cere punerea lui în vânzare, după facerea comandamentului, fără ca să fie ținuți de a exercita în prealabil o acțiune în justiție contra terțiului deținător, pentru a cere față de acesta plata creanței, ori recunoașterea ipotecei;

Că, în acest sens art. 1791 cod. civil, prevede formal că terțiul deținător rămâne obligat prin singurul efect al inscripțiunilor, de oarece a trebuit să le cunoască din registrele de publicitate, iar art. 1793, adaogă că atunci, când deținătorul imobilului ipotecat nu îndeplinește una din datoriile sale, adică de a plăti, or a lăsa imobilul, creditorul are dreptul a cere vânzarea, fără nici o restricțiune privitoare la o prealabilă reclamațiune în justiție;

Considerând că astfel fiind, Curtea de apel a nesocotit principiile care regulează această materie, când a admis contestațiunea terțiului deținător al imobilului urmărit, pentru lipsă de titlu contra sa, deși urmărirea se exercită pe baza unei sentințe de restituire de dotă, pentru care se luase inscripțiunea ipotecară, sentință care era definitivă și investită cu formula executorie;

Că, dar, motivele de casare sunt întemeiate și cată a fi admise.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 26 Februarie 1914

Președinta d-lui St. Mladoveanu, consilier

Th. Ioan cu Dr. C. D. Severeanu

CONVENȚIUNI. — OBLIGAȚIUNE. — CAZ FORTUIT. — FORTĂ MAJORĂ. — ART. 1083 COD. CIVIL.

FORTĂ MAJORĂ. — CAZ FORTUIT. — INSTANȚE JUDECĂTOREȘTI. — APRECIERE. — ART. 1083 COD. CIVIL.

CORVENȚIUNE. — FORTĂ MAJORĂ. — CAZ FORTUIT. — RĂZBOI. — ART. 1083 COD. CIVIL.

LOCAȚIUNE. — FORTĂ MAJORĂ. — CAZ FORTUIT. — RĂZBOIUL ROMÂNŌ-BULGAA. — CHIRIE. — NEPLATĂ. — DACA LOCATARUL POATE RĂSPUNDE DE PLATA EI. — ART. 1083 COD. CIVIL.

FORTĂ MAJORĂ. — CAZ FORTUIT. — IMPUTABILITATEA NEEEXECUTĂREI OBLIGAȚIUNEL. — EXIGIBILITATEA OBLIGAȚIUNEL. — ART. 1083 COD. CIVIL.

1° In orice convențiune debitorul este obligat de a executa îndatoririle sale, afară numai daca din cauză de forță majoră sau din un caz fortuit a fost împedecat de a face ceeace s'a obligat.

2° Legea nedefinind forța majoră și cazul fortuit, instanțele judecătorești au facultatea de a aprecia daca evenimentul care a împedecat executarea convențiunei constituie un caz de forță majoră sau nu.

3° Războiul fiind un eveniment pe care vigilența umană nu-l poate preveni nici împedeca, constituie un caz de forță majoră.

4° Cazurile de forță majoră se aplică și în materie de locațiune, astfel că dacā un locatar a fost împedecat de a avea folosința imobilului închiriat din cauza mobilizării în timpul războiului romāno-bulgar, el numai poate fi obligat a plăti chiria daca închirierea a avut loc tocmai pentru intervalul de timp în care a survenit acest război, de oarece chiria fiind echivalentul folosinței imobilului, plata ei ar fi devenit fără cauză în mâinile locatorului.

5° Imputabilitatea neexecutării unei obligațiuni trebuie să fie privită nu în momentul nașterii raporturilor juridice, ci în momentul exigibilităței obligațiunei și, daca în acel timp intervine cazul fortuit sau forța majoră, responsabilitatea debitorului încetează.

No. 42. — Admis apelul făcut de Th. Ioan contra sentinței cu No. 35 din 1912, a tribunalului Prahova secțiia III, în proces cu dr. C. D. Severeanu.

S'au ascultat: d-l avocat R. Stanian pentru apelant; d-l avocat C. Rădulescu pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului lui Theodor Th. Ioan, făcut prin petițiia reg. la No. 9332 din 1913, în contra sentinței cu No. 35 din 1913, a tribunalului Prahova secțiia III, prin care s'a admis acțiunea reclamantului dr. C. D. Severeanu și a fost obligat a-i plăti suma de 1650 lei, rest din chirie și accesorii, în plus 150 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că, din dezbaterile orale urmate în instanță, actele prezentate, cum și din concluziunile scrise depuse de părți se constată: că, între Theodor Th. Ioan și C. D. Severeanu a intervenit un contract de închiriere, dovedit prin scrisoarea quitanță din 24 Mai 1913, prin care C. D. Severeanu închiriaza etagiul al II-lea din villa sa din Sinaia, din str. Cuza-Vodă No. 11, pe termen dela 1 Iunie pânăla 1 Octombrie 1913 și cu preț de 2000 lei, din cari 500 lei s'a primit la facerea acestei convenții; că, Theodor Th. Ioan, posterior acestei convenții, fiind mobilizat și obligat a lua parte cu războiul ro-

mâno-bulgar, în imposibilitate a avea folosința apartamentului închiriat, încunoștiințează de aceasta pe C. D. Severeanu rugându-l a dispune cum ar crede de cuviință de acest apartament; că, C. D. Severeanu, pretinzând că apartamentul său l'a închiriat lui Theodor Th. Ioan și mamei lui Maria Th. Ioan și că rău refuză a plăti prețul chiriei apartamentului, le-a intentat acțiune, ce s'a admis în parte prin sentința cu No. 35 din 1913, a tribunalului Prahova secția III, obligându-se Theodor Th. Ioan a-i plăti suma de 1650 lei, respingându-se în ce privește pe Maria Ioan dedusă prin acest apel judecăței acestei Curți;

Având în vedere că, reclamantul C. D. Severeanu, la prima instanță și astăzi în apel, cere ca Theodor Th. Ioan să fie obligat a-i plăti suma de 1650 lei, drept chirie și accesorii, iar, în sprijinirea cererii, nvoacă răspunsurile lui Theodor Th. Ioan la interogatoriu ce i s'au luat la Tribunal în ziua de 22 Nembrie 1913, cum și scrisoarea-quitantă din 24 Maiu 1913, și susține că odată ce a intervenit contractul de locațiune între părți, urmează a fi obligat a plăti prețul chiriei cuvenit;

Având în vedere că, Theodor Th. Ioan se opune la această cerere și susține că, fiind obligat a lua parte în război și întrucât închirierea era convenită dela 23 Iunie până la 1 Septembrie 1913, tocmai în intervalul când a survenit mobilizarea și războiul româno-bulgar, în imposibilitate datorită cauzei de forță majoră a putea avea folosința apartamentului închiriat, prin aceasta contractul de închiriere se găsește reziliat și apărât de obligația plății chiriei.

Având în vedere că, în principiu, într'o convențiune debitorul este obligat de a executa îndatoririle sale, afară numai dacă din cauză de forță majoră sau de un caz fortuit a fost împiedecat de a face aceea la care se obligase;

Având în vedere că, legea, prin nici un text, nedefinind forța majoră și cazul fortuit, lasă autorităților judecătorești facultatea de a aprecia dacă evenimentul propus de debitor a avut de efect sau nu distrugerea imputabilității sale: că doctrina și jurisprudența sunt unanime a recunoaște că prin forță majoră se înțelege numai acele evenimente pe care vigilența umană nu poate să le previe, nici să le împiedice, fie că acest eveniment provine dela natură, dela o persoană, sau dela un lucru de care de-

bitorul nu răspunde și citează drept caz de forță majoră, între altele și războaiele;

Având în vedere că, aplicațiunea acestor principii sunt justificate și în contractele de locațiune, fiind și aci legitimate de aceleași considerațiuni, altfel, chiria fiind echivalentul folosinței, plata ei ar fi devenit fără cauză în mâinele locatorului;

Având în vedere că, dacă este constant că războiul este un caz de forță majoră și întrucât războiul româno-bulgar a survenit tocmai în intervalul epocii pentru care a fost făcută închirierea apartamentului, Theodor Th. Ioan, justificând că cauza neexecutării obligațiunii sale este datorită forței majore, urmează a fi apărât de obligația sa;

Având în vedere că C. D. Severeanu, obiectează că chiar dacă s'ar presupune că cazul de forță majoră s'ar aplica și în contractul de locațiune, încă în speță, Theodor Th. Ioan, nu poate fi apărât de plata prețului chiriei întrucât contractul de locațiune fiind încheiat la 25 Mai 1913, trebuind să înceapă a curge dela 1 Iunie 1913, și mobilizarea nefiind ordonată decât la 20 Iunie 1913, putea neîmpedecat să-și înceapă executarea contractului său, forța majoră neîmpedecându-l decât mult mai târziu de momentul în care contractul de închiriere a devenit executoriu;

Având în vedere că, deși este adevărat că din scrisoarea-chitanță reese că locațiunea apartamentului a fost făcută cu începere dela 1 Iunie 1913, totuși aceasta nu modifică natura drepturilor părților, de oarece este constant în drept că judecata imputabilității neexecutării obligațiunii debitorului trebuie a fi văzută, nu în momentul nașterii raporturilor juridice, ci a exigibilității obligațiunii, iar dacă atunci survine forța majoră și o justifică, responsabilitatea lui încetează;

Că, dar așa fiind, odată ce este necontestat de părți că mobilizarea și războiul româno-bulgar la care Theodor Th. Ioan a fost obligat a lua parte a survenit pe timpul exigibilității obligațiunii, această obiecțiune este nefundată și urmează a fi înlăturată;

Având în vedere că reclamantul C. D. Severeanu, în ce privește pe d-na Maria Th. Ioan, nu a făcut apel, astfel că față de dânsa sentința tribunalului a rămas definitivă.

Pentru aceste motive, admite apelul.

Semnați: St. Mladoveanu, I. Coandă, P. Hagiolopol.